Rijksoverheid

ONS VOETBAL VAN IEDEREEN

PLAN VAN AANPAK 2023-2025

KNVB

ONS VOETBAL IS VAN IEDEREEN

Voetbal brengt miljoenen mensen in Nederland samen. Op het voetbalveld en in het stadion is iedereen welkom: mensen met heel verschillende achtergronden houden van voetbal. Deze verbindende rol maakt het voetbal sterk. Tegelijkertijd zien we, dat waar veel mensen samenkomen, er helaas ook uitsluiting, discriminatie en racisme voorkomt, ook in het voetbal.

Op 8 februari 2020 is gestart met het programma “Ons Voetbal Is Van Iedereen. Samen zetten we racisme en discriminatie buitenspel” (OVIVI). Een brede aanpak van racisme en discriminatie in het voetbal. Aan de hand van de voortgangsrapportages[1] over de eerste jaren, kan worden geconcludeerd dat er met de uitvoering van de maatregelen voortvarend van start is gegaan. Belangrijke opbrengsten zijn onder meer de OneLove campagne, de DiscriminatieMelder app en ruimte voor een hogere strafeis bij beledigingen met een discriminerend karakter.

[1] https://open.overheid.nl/documenten/ronl-6707b4fb16d39b3452a51ef354d4f2ef5d9c4da7/pdf
https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/?file=10257&m=1612518738&action=file.download
https://open.overheid.nl/documenten/ronl-81210b6fcf87cba7d31bec3b200ab705dbe5e43c/pdf

De aanpak van racisme en discriminatie in het voetbal is zeker niet klaar[2]. Veranderingen gaan niet vanzelf en vergen een brede integrale aanpak, gericht op cultuur en gedrag. Dit is een proces van lange adem, waar alle betrokken partijen zich aan willen committeren.

We geven daarom een vervolg aan OVIVI: racisme en discriminatie – discriminatoire, racistische, antisemitische en homofobe uitingen, gedragingen of spreekkoren op en rond de velden – worden niet getolereerd. Iedereen in en bij het voetbal moet daarvoor weten en uitdragen wat er onder discriminatie wordt verstaan (normbesef), en welke gevolgen overtreding van de norm heeft (normstelling). Ook moeten alle clubs weten hoe zij kunnen handelen bij racisme en of discriminatie.

Dit document presenteert het vervolg op OVIVI: OVIVI 2.
Daarin worden de actielijnen uit het eerdere programma doorgezet:

(1) voorkomen,
(2) signaleren,
(3) sanctioneren en
(4) samen aan slag.

[2] Ons voetbal is van iedereen - Twee jaar 'Ons Voetbal Is Van Iedereen'https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/?file=10257&m=1612518738&action=file.download

Praktijkvoorbeeld:
FC DORDRECHT TEGEN MVV

In april 2022 kregen vier supporters een stadionverbod opgelegd voor de (nieuwe) maximale termijn van twintig jaar. Deze MVV supporters hadden zich schuldig hadden gemaakt aan racistische bejegening van een Dordrecht-speler. De wedstrijd werd stilgelegd en spelers van beide teams knielden voor het hervatten van de wedstrijd op het veld als statement tegen racisme. MVV werd niet tuchtrechtelijk vervolgd, omdat de club noodzakelijke voorbereidingen tegen misdragingen had genomen, afstand nam van het gedrag van de overtreders en in overleg is getreden met de supportersverenigingen om herhaling te voorkomen.

AMBITIES EN DOELSTELLINGEN OVIVI

Discriminatie in de samenleving accepteren we niet. Niet op straat, niet op het werk, niet op school en niet op het voetbalveld. Voetbal is van iedereen.

Voetbal biedt een prachtig speelveld om duidelijk te maken dat discriminatie niet thuishoort in Nederland. Niet in betaald voetbal, niet in amateurvoetbal, niet op het veld en niet in de zaal. Met OVIVI 2 willen we dan ook een brede cultuuromslag bewerkstelligen. Mensen bewust maken van hun vooroordelen en van het effect van discriminatie vraagt permanente aandacht en een lange adem. Het is onze ambitie om discriminatie uit het voetbal te weren en de mooie kanten van het voetbal te laten zien. Dat blijven we doen met onze partners uit OVIVI 1: de KNVB, Rijksoverheid, politie, Openbaar Ministerie, gemeenten, de Eredivisie (ECV) en Coöperatie Eerste Divisie (CED), het gehele amateurvoetbal, spelers, supporters, clubbestuurders, trainers, scheidsrechters, media en ook met (nieuwe) partners als de Anne Frank Stichting (AFS), John Blankenstein Foundation (JBF), het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV), RADAR en Halt. Discriminatie uitbannen is een uitdaging die we alleen samen kunnen oplossen. Samen streven we naar voetbal voor iedereen.

In OVIVI 2 bouwen we voort op de bestaande inzet, kennis en ervaring. We intensiveren onze inspanningen om racisme en alle andere vormen van discriminatie op en langs de velden uit te bannen. We willen dat iedereen zich welkom voelt op de Nederlandse voetbalvelden. We doen dit onder andere door normen te stellen en deze normen uit te dragen, mensen bewust te maken van het kwetsende effect van discriminerende uitingen en te stimuleren incidenten te melden, door daders op te sporen, te vervolgen en te straffen met schorsingen, boetes, taak- of alternatieve straffen[3] en stadionverboden. Daarnaast zijn er ook nieuwe initiatieven.

De vier actielijnen worden hierna toegelicht.

[3] Alternatieve straf in de vorm van deelname aan het Spreekkorenproject van de AFS.

Actielijn 1.
VOORKOMEN

Discriminatie voorkomen vraagt bewustwording, begeleiding en scholing. De activiteiten in dit hoofdstuk dragen daaraan bij.

Actielijn 1.
VOORKOMEN

1.1 CAMPAGNE #ONELOVE

Voetbal verbindt mensen over de hele wereld. Verschillen doen er niet toe omdat alle voetballers en voetballiefhebbers minimaal één ding gemeen hebben: de liefde voor het voetbal. Bij voetbal hoef je het niet met elkaar eens te zijn of de wereld op eenzelfde manier te beleven. Wat telt, is dat voetbal voor iedereen is. Dit werd afgelopen drie jaar uitgedragen door de al lopende #OneLove campagne. In OVIVI 2 zetten we het gedachtegoed van #OneLove door. Partijen in het voetbal en overheden maken daarmee een statement vóór verbinding en tegen uitsluiting en alle vormen van discriminatie.

#OneLove inspireert de stille meerderheid met onder meer rolmodellen op elk niveau en op elke plek, zodat iedereen zich kan herkennen en aansluiten. Met als uitgangspunt dat het advies van gedragswetenschappers wordt opgevolgd: Vertel vooral wat je wél wil, want dat wordt eerder door een grote groep mensen omarmd[4]. Voor het vervolg willen we kijken naar hoe we mensen van inspiratie naar activatie kunnen krijgen. De afgelopen drie jaar hebben we met OneLove gewerkt aan bewustwording. De komende jaren willen we mensen activeren om aan de slag te gaan. Ook is er aandacht voor de impact van spreekkoren in het stadion op personen buiten het stadion, bijvoorbeeld voor de televisie.

Als vast campagnemoment benutten we de internationale dag tegen racisme en discriminatie in maart. Daarnaast wordt ingehaakt op actualiteiten en bijzondere dagen, met statements, berichten op sociale media en video's met rolmodellen. Bijvoorbeeld rond de Internationale Dag tegen Homofobie en Transfobie (IDAHOT) in mei of rond de National Coming Out Day in oktober.

De campagne heeft eerder een breed bereik gehad: van de vereniging om de hoek tot het betaald voetbal. Boegbeelden van clubs hebben de boodschap uitgedragen. Net als in OVIVI 1 blijven nationale teams en spelers betrokken, daarnaast starten nieuwe samenwerkingen met onder andere ESPN (Entertainment and Sports Programming Network), schoolvoetbal en specifieke verenigingen. Voor extra zichtbaarheid wordt de campagne waar mogelijk ondersteund vanuit de Rijksoverheid. Steeds meer organisaties binnen en buiten het voetbal sluiten zich aan, waarmee de campagne zich als een olievlek verspreidt over Nederland[5]. Dit past bij een bredere beweging, waarin bijvoorbeeld NOC*NSF een gezamenlijke campagne ontwikkelt voor sportbonden voor bewustwording rond inclusieve en sociaal veilige sport. Samen met de KNVB wordt bezien of de #OneLove campagne sportbreed uitgezet kan worden. De campagne wordt daarmee beschikbaar voor alle sportbonden die willen en kunnen meedoen.

[4] N.b. Het stellen van grenzen matcht niet met de uitgangspunten van OneLove, maar dat gebeurt via andere wegen. Bijvoorbeeld met een publiekelijk statement door de directie van de KNVB en/of BVO direct na een incident.

[5] Zoals de Hockeybond maar ook voetbalbonden uit andere landen.

De kracht van de campagne is een breed draagvlak van alle partijen. De KNVB kijkt hoe het dit kan worden versterkt door samen te werken met communicatie- en gedragswetenschappers en nieuwe partners, en door effectieve en doelmatige inzet van de boodschap #OneLove.

Andere acties om de impact te vergroten zijn:

- *Meer samenhang met het trainingsprogramma/procesbegeleiding voor clubs, bijvoorbeeld door dat onderdeel van de campagne te laten zijn. Hiervoor worden ook communicatiemiddelen ontwikkeld en beschikbaar gesteld aan clubs.*

- *Best practices en ervaringsverhalen van verenigingen delen om andere verenigingen te inspireren en activeren aan de slag te gaan. Dit gebeurt binnen een online community: 'OneLove Een Tweetje'. Daarin verbinden we al actieve mensen (de zogenoemde believers en superpromotoren[6]) binnen en misschien ook buiten het voetbal. Zie verder bij Preventieprogramma clubs.*

- *De KNVB zet in op aandacht bij betaald voetbalorganisaties (BVO's), amateurverenigingen, nationale teams en bij regionale acties met de clubs.*

[6] Dit kan het hoofd opleidingen zijn, maar ook een ouder of trainer, kortom iedereen die voor OVIVI wil inzetten.

[7] Een Procesbegeleider genereert binnen een amateur vereniging de aandacht voor dit thema. Voorbeelden zijn het agenderen op de bestuurstafel, inzetten van interventies van partners die aansluiten bij de behoefte tot aan het bespreekbaar maken en creëren van een gedragen norm binnen de vereniging. Hij maakt hierbij gebruik van de "menukaart" (uitvoering veelal door derden) met de verschillende interventies om dit te versterken en te ondersteunen.

1.2 TRAININGSPROGRAMMA VOOR CLUBS

We versterken de trainingsprogramma's voor clubs (betaald en amateur), waarbij de insteek wordt verdiept en aangescherpt. Op basis van nieuwe inzichten en kennis de afgelopen drie jaar zijn gerichte doelen aan het trainingsprogramma toegevoegd. Tevens wordt door middel van individuele aandacht en doelgerichte begeleiding ingezet op de specifieke behoeften en doelen van de clubs. De KNVB coördineert en begeleidt dit. De focus ligt op bewustwording, normbesef en normstelling. Doel is een zichtbare gedragsverandering op en rond het voetbalveld waarbij alle betrokkenen zich inzetten om iedereen zich welkom te laten voelen op de club.

Het programma voor amateurclubs sluit aan bij de #OneLove campagne. Dit vergroot de herkenbaarheid van de campagne en waarborgt een integrale, congruente aanpak voor zowel amateur als betaald voetbal. #OneLove wordt daarvoor uitgebreid met de #OneLove.

We zetten vol in op bewustwording onder verenigingen, bestuurders, kaderleden en jeugdspelers:

- *In lokale bijeenkomsten met verenigingen wordt discriminatie en inclusie op de agenda gezet. Theatervoorstellingen en educatieve workshops zoals Fair Play voor de jeugdteams fungeren als vliegwiel om het gesprek op gang te brengen.*

- *De KNVB-verenigingsadviseurs zoeken samenwerking met gemeenten, bijvoorbeeld door de convenantbijeenkomsten of voorzitters overleggen te organiseren. Lokale sportakkoorden (de inclusieve sportvereniging) en maatschappelijke activiteiten van Betaald Voetbal Organisaties kunnen daarin een belangrijke rol spelen.*

- *Vervolgens stimuleren procesbegeleiders[7] een cultuuromslag en gedragsverandering binnen verenigingen door bestuurders, hoofd opleidingen/trainers/coaches en scheidsrechters handelingsperspectieven te geven. Denk aan het (h)erkennen van discriminatie en een gezamenlijke normstelling binnen verenigingen. Ook de inclusiecheck[8] kan hier onderdeel vanuit maken.*

Het programma speelt in op positieve energie binnen verenigingen, bij de voorlopers/believers die iets in hun vereniging op gang willen brengen. We ondersteunen hen met inspiratie, door blokkades weg te nemen en door interne processen te begeleiden.

De positieve verandering kost tijd, incidenten zijn niet direct verleden tijd. Ook hier heeft het preventieprogramma aandacht voor. Vanuit het programmaonderdeel ‘Signaleren’ worden meldingen opgepakt die kunnen leiden tot een ondersteuningsproces-op-maat binnen de vereniging, eventueel in ruil voor strafvermindering (conform de erkende Halt-aanpak).

Ook is afgesproken dat de directie van de KNVB een publiekelijk statement maakt na een incident. De eerder genoemde #OneLove community is onderdeel van de KNVB-bestuurders community ‘Eén Tweetje’. Hier kunnen initiatiefnemers 24/7 online kennis en ervaringen uitwisselen, elkaar inspireren met goede voorbeelden of vragen stellen om verder te komen. De community laat ons zien wat er speelt binnen het voetballandschap.

Samenwerkingspartners als de Anne Frank Stichting en de John Blankenstein Foundation kunnen hun kennis en expertise (blijven) inbrengen in het programma. Zij presenteren hun kennis met een menukaart[9]. Ook (roze) voetbalsupportervereniging en lhbtiq+ organisaties worden betrokken voor de acceptatie van en veilige omgeving voor lhbtiq+ sporters.

Het streven is om de komende drie jaar 25% van de clubs op verschillende manieren te bereiken met het programma. Dat zijn zo’n 750 clubs (veld- en zaalvoetbal) in Nederland. Zij hebben dan in ieder geval deelgenomen aan bijeenkomsten waarin OVIVI uitvoerig aan de orde komt. De inzet is om vervolgens met zo veel mogelijk verenigingen intakegesprekken te voeren, als opmaat naar procesbegeleiding met trainingsprogramma’s. Daarbij hoort een streven naar meer diversiteit onder functionarissen en meer inclusief denken en handelen in de verenigingen. De verenigingen krijgen spiegels voorgehouden om bewustwording op gang te brengen. Hiervoor is ook een inclusiecheck beschikbaar[10].

[8] https://www.weeswelkomindesport.nl/

[9] Zie noot [7]

[10] Zie noot [8]

1.3 PROCESBEGELEIDING BETAALD VOETBALORGANISATIES

In OVIVI 2 zijn betaald voetbalorganisaties (BVO's) en contractspelers belangrijk als rolmodel in de regio richting amateurverenigingen. Zij worden gestimuleerd om actief OVIVI uit te dragen en op de agenda te zetten in contacten met de amateurclubs met wie zij een samenwerkingsovereenkomst hebben.

Via roadshows gaat de KNVB met de verschillende takken binnen de BVO's in gesprek over discriminatie en inclusief denken en handelen. Zij krijgen een procesbegeleidingsprogramma aangeboden dat wordt gecoördineerd door de KNVB, Eredivisie CV (ECV) en Coöperatie Eerste Divisie (CED). Hiermee zetten we in op een olievlekwerking: van bewustwording bij de clubs zelf (organisatie, spelers, jeugdacademies, verantwoordelijkheid rond wedstrijden), via de maatschappelijke afdelingen/foundations (supporters, jongeren, amateurclubs) naar de commerciële afdelingen en supportersverenigingen.

Deelname aan het procesbegeleidingsprogramma vereist commitment van de directie. Managers volgen eerst zelf twee workshops rond inclusief denken en handelen, gegeven door een diversiteit & inclusie organisatie-expert/adviseur. Intakegesprekken vooraf helpen om goed aan te kunnen sluiten bij de fase waarin iedere BVO zich bevindt wat betreft bewustwording en handelingsperspectief. De workshops stimuleren bewustwording van de huidige situatie in de verschillende organisaties en geven inzicht in de procedures, richtlijnen en protocollen

Praktijkvoorbeeld:

MUZIEKTHEATER-SPEKTAKEL DHLOMO

Heracles Almelo is samen met Stichting GelijkSpel (producent van muziektheaterspektakel DHLOMO) op zoek gegaan naar clubhelden en heeft deze helden op 28 juni jl. in het zonnetje gezet. Mensen bij de vereniging die op en buiten de lijnen initiatieven ontwikkelen die zorgen voor meer saamhorigheid bij de vereniging en die ervoor zorgen dat iedereen zich thuis kan voelen. GelijkSpel maakt met DHLOMO een voorstelling die de legendarische Zuid-Afrikaanse voetballer Darius Dhlomo centraal stelt. De voetballer, bokser, muzikant en politiek activist heeft zich zijn hele leven ingezet voor gelijke kansen voor iedereen. Als zwarte voetballer in Oost-Nederland speelde hij vanaf 1958 bewust en onbewust een verbindende rol in meer acceptatie voor voetballers van kleur en bewustwording over de effecten van racisme en discriminatie op en buiten het veld. Anno 2023 zijn deze clubhelden ook actief en waarschijnlijk heeft iedere vereniging zijn eigen 'Darius Dhlomo' die dat invult op zijn/haar eigen manier. Er is namelijk nog steeds winst te boeken in het terugdringen van racisme en discriminatie, het vergroten van de acceptatie van lhbtiq+ personen en het creëren van een thuisgevoel bij de verenigingen.

die inclusiever gemaakt moeten worden. Deelnemers krijgen vervolgens begeleiding om in de eigen organisatie meer bewustwording te creëren en, met zo breed mogelijk draagvlak, een krachtig, SMART geformuleerd plan van aanpak op te stellen en te implementeren.

Net als in het preventieprogramma heeft ook de procesbegeleiding aandacht voor de incidenten die nog zullen komen. Blijven veroordelen en de norm benadrukken is de koers. De KNVB adviseert BVO's hoe te handelen en waar ze terecht kunnen voor opvolging. Eventueel 'wegkijkgedrag' wordt door de KNVB direct en overtuigend aan de orde gesteld. Na een incident geeft de directie van de KNVB en/of de BVO een publiekelijk statement.

Het begeleidingsprogramma zet een proces in gang om gedrag in stadions te normeren. Discriminerende spreekkoren zoals homofobe, antisemitische en racistische worden niet geaccepteerd. Daarbij gaat het niet alleen om ontoelaatbaar gedrag (dat sowieso bij wet verboden is), maar ook om onwenselijk gedrag. Bij dit laatste is het stellen van de norm van belang. Daarom wordt vanaf seizoen 2023/2024 in de voetbalstadions ingegrepen als bezoekers in spreekkoren het woord homo als scheldwoord gebruiken voor bijvoorbeeld een speler of scheidsrechter. Gefaciliteerd door de KNVB zorgen de clubs ervoor dat hun protocollen ook geschikt zijn om hierbij te handelen.

1.4 ONTWIKKELING MEDEWERKERS & LEDEN COMMISSIES/ORGANEN

MAATSCHAPPELIJKE VERANTWOORDELIJKHEID VAN BVO'S

De inzet van OVIVI past bij de werkzaamheden die BVO's uitvoeren met hun maatschappelijke afdelingen/stichtingen. De KNVB en de ECV/CED versterken elkaar door de samenwerking te zoeken. Dit stimuleren we met het uitwisselen van kennis, het aanbieden van (preventie) programma's en het uitvoeren van projecten[11]. Hiervoor organiseren we jaarlijks een bijeenkomst.

De maatschappelijke afdelingen van de BVO's voeren al veel maatschappelijke projecten uit. Hier ligt heel veel kennis en ervaring. De KNVB gaat waardering uitspreken naar de BVO's met goede OVIVI-projecten die zijn gericht tegen discriminatie en racisme. Deze waardering wordt uitgedrukt in een beloning en zal publiekelijk worden bekend gemaakt.

Het licentiesysteem voor BVO's stelt bovendien sinds 1 juli 2022 eisen aan maatschappelijke verantwoordelijkheid die raakvlakken hebben met OVIVI (zie hieronder bij 'Ontwikkeling medewerkers & leden commissies/organen').[12] Het procesbegeleidingsprogramma voor directie/management, hoofden opleiding en veiligheidscoördinatoren sluit hier ook actief op aan.

[11] Via de uitrol van educatieve workshops zoals de Fairplay trajecten en de JBF workshops door de maatschappelijke afdelingen/stichtingen en Supporters Liasons Officers (SLO's) van betaald voetbalorganisaties, in samenwerking met de Anne Frank Stichting en de John Blankenstein Foundation, worden op deze manier jongeren bereikt, namelijk de jeugdspelers, de eigen achterban (supporters), scholen, jongerenwerk en amateurclubs (partnerverenigingen).

[12] Licentiesysteem Betaald voetbal organisaties; Strategie maatschappelijke verantwoordelijkheid
De licentiehouder moet een schriftelijk beleid hebben t.a.v. maatschappelijke verantwoordelijkheid in lijn met UEFA Football Sustainability Strategy 2030 en relevante UEFA-richtlijnen en dit beleid toepassen in de organisatie. Dit beleid moet tenminste de thema's gelijkheid en inclusie, racisme, veilig

IN HET AMATEURVOETBAL

Het voorkomen van discriminatie in het amateurvoetbal vraagt kennis. De scholing 'Inclusief denken en handelen' zoals opgepakt onder OVIVI 1 was waardevol voor de eerste (h)erkenning en bewustwording van medewerkers tuchtzaken. Maar daarmee is het nog niet duurzaam op orde.

Hoewel de inbedding naar staand KNVB personeelsbeleid een goede impuls kreeg, is herhaling, actualisatie en aanscherping noodzakelijk voor een duurzame gedragsverandering. Deze scholing wordt daarom vervolgd.

Daarnaast zal de KNVB doorgaan met de ontwikkeling van de bewustwording en het handelingsperspectief bij de tuchtorganen in het amateurvoetbal: aanklagers, tuchtcommissies en de commissie van beroep.

IN HET BETAALD VOETBAL

Ook in het betaald voetbal is meer kennis nodig. Daarvoor zijn deze acties voorzien:

- *Er komt een module rond discriminatie in de bijscholingsbijeenkomst voor (opleiders van) stewards (waarnemers) en veiligheids-coördinatoren. De vaardigheid om discriminatie te (h)erkennen wordt verdiept, de methode van opsporen en handhaven wordt verder geïmplementeerd.*

- *In de stewardopleiding van de BVO's zal aandacht worden besteed aan racisme en discriminatie. Dit gaat over het herkennen, signaleren van discriminatie. En over hoe stewards kunnen handelen als zij discriminatie constateren. Deze scholing wordt met de werkgroep Stewardopleiding uitgewerkt en opgenomen in het stewardopleidingsprogramma van de betaald voetbalorganisaties.*

- *De verschillende BVO's (tucht, licentie, arbiters en reglementen) doorlopen een training rond inclusief denken en handelen en worden bewust gemaakt van hun rol als er sprake is van discriminatie.*

1.5 BEWUSTWORDING JEUGD VIA FAIR PLAY TRAJECTEN

Discriminatie in het voetbal voorkomen vraagt meer dan sancties. Er is ook een preventieve aanpak nodig. De educatieve Fair Play workshops (game en groepsgesprek voor scholen en clubs) maken jongeren bewust van verschillende vormen van discriminatie. De workshops leren jonge voetballers discriminatie te herkennen en stimuleren jongeren om zelf een actieve rol te spelen in het tegengaan van discriminatie in en om het voetbalveld. De Anne Frank Stichting gaat door met de Fair Play educatieve game 'Aftrap. De bal ligt bij jou'. Deze wordt aan jeugdteams van amateurverenigingen gegeven. Daarnaast werkt de Anne Frank Stichting voor deze game samen met verschillende BVO's, waaronder FC Utrecht, Excelsior Rotterdam, RKC Waalwijk, ADO Den Haag en FC Den Bosch. Ook deze route wil de Anne Frank stichting voortzetten.

De nadere invulling hangt af van het aantal aanvragen. Waar mogelijk wisselen de Anne Frank Stichting en de John Blankenstein Foundation kennis uit ter versterking van hun eigen projecten.

1.6 VOORLICHTING

Het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) organiseert voorlichtingsbijeenkomsten voor gemeenten en andere relevante partijen over het juridisch instrumentarium om ordeverstoringen bij het (betaald) voetbal aan te pakken. Denk aan de Wet Maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast (Wet MBVEO). Hiermee wordt de kennis van professionals vergroot en kunnen zij effectiever optreden.

JenV heeft samen met het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) de documentaire 'Allemaal gelijk?'[13] ontwikkeld. Deze wordt onder de aandacht gebracht tijdens de voorlichtingsbijeenkomsten.

[13] 'Allemaal gelijk?' https://veiligewedstrijd.nl/.

Actielijn 2.
SIGNALEREN

Actielijn 2 wordt dwingender voor verenigingen met meerdere meldingen via de DiscriminatieMelder-app en voor verenigingen die na incidenten in beeld komen. Dit gebeurt in samenwerking met de secretaris speciaal aanklagers en de monitorcommissies van de drie KNVB steunpunten. Er worden proactieve 'duiden, sturen, straffen-trajecten[14] bij verenigingen op gang gebracht en/of begeleid. Verenigingen die gemaakte afspraken niet nakomen krijgen te maken met steeds zwaardere consequenties, zoals opgenomen in de aanpak. Uiteindelijk kan een vereniging het lidmaatschap van de KNVB worden ontnomen.

Actielijn 2.
SIGNALEREN

2.1 MELDINGSBEREIDHEID VERGROTEN

De meldingsbereidheid is momenteel aan de lage kant. Dit is deels te wijten aan de onbekendheid van de DiscriminatieMelder-app, maar wellicht ook aan het lef en vertrouwen van de melder om te melden.[15] De #OneLove campagne geeft daarom ook aandacht voor de mogelijkheden om discriminatie te melden. Blijvende en nadrukkelijke aandacht voor het herkennen van discriminatie en het melden ervan is noodzakelijk in de procesbegeleiding en trainingsprogramma's voor de clubs, bij zowel amateur- als BVO's. Daarbij worden ook ervaringen en kennis meegenomen van de Anti Discriminatie Voorzieningen (ADV's) waaronder RADAR en het Centrum Veilige Sport Nederland (CVSN).

2.2 MELDINGSAPP DISCRIMINATIEMELDER

Blijvende en nadrukkelijke aandacht tegen discriminatie is nodig. Hoe herken je discriminatie en hoe meld je incidenten? Daarvoor is de meldingsapp ontwikkeld en inmiddels onder de aandacht gebracht binnen het amateurvoetbal en uitgerold bij alle BVO's. De app draagt bij aan het opsporen van mensen die zich schuldig maken aan discriminatie, en helpt melders op weg naar een goede opvang. Dit aspect wordt in bijeenkomsten met de clubs en veiligheidscoördinatoren verder opgepakt en meer bekend gemaakt. Functionarissen krijgen van de KNVB handelingsperspectief en/of ontwikkelen dat zelf, c.q. met elkaar.

Bij de afhandeling van meldingen spelen ADV's, waaronder RADAR, een belangrijke rol. Maandelijks nemen medewerkers van RADAR het meldingsoverzicht door met de KNVB, bespreken ze wie de melding oppakt en wordt afgestemd over het vervolgproces en de verdere afhandeling. Het is belangrijk dat de melder wordt geholpen en zich ook daadwerkelijk geholpen voelt.

In de communicatie met BVO's en amateurverenigingen – al dan niet via de #OneLove campagne – komt aandacht voor nazorg aan slachtoffers van discriminatie die ADV's, de KNVB en de BVO's kunnen bieden. Ook zullen de auditoren uit het Team Voetbal en Veiligheid van de KNVB het gebruik en de bekendheid van de meldingsapp meer uitdragen en monitoren.

Tot slot wordt er in OVIVI 2 nadrukkelijker samenhang gezocht met de meldingen uit de Meldingsapp en de procesbegeleiding/trainings-programma's voor de clubs bij zowel amateurclubs als de BVO's.

[14] https://www.knvb.nl/assist-bestuurders/incidenten/aanpak-risicoverenigingen/fases-van-het-risicoaanpaktraject?date=1689747951#:~:text=Het%20traject%20van%20het%20vervolgproces,meer%20aangemerkt%20als%20potentieel%20risicogeval

[15] Via de app, scheidsrechters formulieren, besturen van verenigingen, meldpunt wanordelijkheden.

2.3 ONLINE DISCRIMINATIE IN HET VOETBAL

Movisie onderzocht in opdracht van de KNVB de omvang en aard van online discriminatie tegen contractspelers in het Nederlands betaald voetbal. Dit rapport is in juli 2022 gepubliceerd. Aan de hand van de aanbevelingen uit het rapport wordt een normstellend kader/sociale norm rond online discriminatie ontwikkeld. Deze norm wordt breed gedeeld binnen de achterban van de KNVB. Onderdeel hiervan is de aandacht voor het melden.

2.4 CHALLENGE SLIMME TECHNOLOGIE

Hoe kunnen we discriminerende en kwetsende spreekkoren in stadions bestrijden met slimme technologie? Ondernemingen en BVO's (consortia) zijn onder OVIVI 1 uitgedaagd om passende technische oplossingen te ontwikkelen die vroegtijdige signalen en duidelijke uitingen van racisme en/of discriminatie vastleggen in beeld en geluid. Verschillende technische (deel)oplossingen zijn al getest in stadions met publiek. De ontwikkelde (deel)oplossingen zijn gericht op:

- *Persoonsgebonden toegang (preregistratie); weet wie er in je stadion komt.*
- *(Beter) signaleren en vastleggen van racisme en discriminatie op beeld en met geluid.*
- *Voorspellen en beïnvloeden van gedrag van supporters.*

De eerste resultaten gaan we actief delen met andere clubs uit de eerste en de eredivisie, en met andere relevante actoren.

In voetbalseizoen 2023/2024 starten we met het opschalen en verder valideren van de persoonsgebonden toegang. Doel is de ontwikkeling en implementatie van een totaaloplossing: signaleren en vastleggen, voorspellen en beïnvloeden van het gedrag van supporters. Om meer zicht te krijgen op het effect van technologie worden enkele projecten uitgebreid of met één seizoen verlengd. Als onderdeel van het opschalen en valideren onderzoeken we of bepaalde technologische uitgangspunten uit dit traject, gericht op veiligheid en ongewenste spreekkoren voorkomen, kunnen worden opgenomen in de licentie-voorwaarden van de BVO's. Stadions die daar niet aan voldoen kunnen daarbij hulp krijgen. Het gehele proces wordt gemonitord door een onafhankelijke partij.

Actielijn 3.
SANCTIONEREN

Actielijn 3.
SANCTIONEREN

3.1 (DIGITALE) MELDPLICHT

In 2020 is het Ministerie van Justitie en Veiligheid samen met de KNVB, het OM, de politie en gemeenten gestart met het traject digitale meldplicht. Het doel van dit traject is het beschikbaar stellen van een geschikte digitale meldfaciliteit waarmee een meldplichtige kan aantonen dat hij zich op een bepaald tijdstip niet in een verboden gebied bevindt, bijvoorbeeld het gebied waar een voetbalstadion in ligt. Met het ontwikkelen van deze faciliteit worden praktische en juridische bezwaren tegen het opleggen van een (fysieke) meldplicht weggenomen. De verwachting is dat de meldplicht hierdoor vaker zal worden opgelegd en zo verstoringen van de openbare orde en strafbare feiten, waaronder ook ordeverstorend gedrag van voetbalsupporters op het gebied van racisme en discriminatie, efficiënter en effectiever voorkomen kunnen worden.

Tijdens OVIVI 1 is gewerkt aan de ontwikkeling van een digitale meldfaciliteit. Er is een prototype van een app opgeleverd, waarmee beveiligingstesten zijn gedaan. In OVIVI 2 wordt verder onderzoek gedaan naar de technische, juridische en operationele en financiële haalbaarheid van een meldfaciliteit, onder meer door het starten van een praktijkexperiment in een aantal gemeenten. Als alle randvoorwaarden vervuld zijn, is het doel deze faciliteit landelijk in te voeren. Er wordt op gekoerst om in 2023 nog te starten met dit experiment.

3.2 PERSOONSGERICHTE AANPAK

Een persoonsgerichte aanpak (PGA) is een op de persoon en zijn (gezins) systeem toegesneden mix van bestuurs-, civiel- en strafrechtelijke maatregelen in combinatie met zorg en overige interventies. Doel is sanctionering én preventie: voorkomen dat bepaalde gedragingen leiden tot multi-problematiek en voorkomen dat mensen afglijden in de zware criminaliteit.

In OVIVI 1 is ingezet op een functionerende persoonsgerichte aanpak in alle gemeenten met een BVO (BVO-gemeenten). Het multidisciplinaire ondersteuningsteam persoonsgerichte aanpak (OTP) ondersteunt dit. Het OTP bestaat uit de politie, de gemeente, het OM en de BVO. Daarnaast zijn verschillende instrumenten opgeleverd, zoals een model PGA-Voetbal, een toolkit met mogelijke interventies en sanctioneringen, en een website met helpdesk.[16]

De implementatie en toepassing van een PGA vragen continue aandacht en een lange adem. Daarom continueren we onze aanpak in OVIVI 2. Het multidisciplinaire ondersteuningsteam persoonsgerichte aanpak gaat gemeenten op verzoek adviseren over de implementatie en versterking van een PGA. Naast het onderhouden en actualiseren van het ontwikkelde instrumentarium, wordt aanvullend ingezet op het vergroten van kennis over informatiedeling, de ontwikkeling van gedragsinterventies, het opzetten van een landelijk kennisnetwerk ‘PGA-Voetbal’, het organiseren van een ‘PGA-Voetbal’ congres en het

[16] PGA Voetbal & de aanpak van racisme en discriminatie - Het CCV

intensiveren van de samenwerking met de KNVB. Het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) staat, net als in OVIVI 1, aan de lat voor de uitvoering van onze inzet op de PGA.

3.3 VERSTERKING TUCHTRECHT

De Trainingen Sport en Gedrag van Halt zijn geschikt om meer bewustzijn te creëren over de impact van racisme en discriminatie.

Jongeren die discrimineren kunnen deze alternatieve straf via het tuchtrecht aangeboden krijgen.

Daarmee worden jaarlijks tientallen jongeren op individueel niveau bereikt. Deelname kan leiden tot een maatwerk ondersteuningsproces binnen de vereniging, eventueel in ruil voor strafvermindering (conform de erkende Halt-aanpak). Ook bij deze meer verplichte trajecten zoeken we mensen in de clubs die intern veranderingen op gang willen brengen. De KNVB onderzoekt nog of:

- *Volwassenen ook via het tuchtrecht trainingen rond racisme en discriminatie aangeboden kunnen krijgen.*
- *Halt-trainingen op het gebied van racisme en discriminatie ook mogelijk zijn via de procedure voor stadionverboden in het betaald voetbal.*

Het strafbeleid rond discriminatie via het tuchtrecht wordt geëvalueerd en zo nodig bijgesteld. Na het seizoen 2023/2024 worden de effecten van de verzwaarde straffen in beeld gebracht en bekijkt de KNVB of de huidige straffen voldoende (effectief) zijn. Tot slot onderzoekt de KNVB samen met het OM en de ministeries van JenV en OCW of het tuchtrecht van de KNVB versterkt moet worden ten aanzien van homofobie en eventueel overige lhbtiq+ discriminatie.

3.4 SPECIAAL AANKLAGER(S)

In 2020 is de functie van speciaal aanklagers discriminatie gestart, zowel voor het amateurvoetbal als het betaald voetbal. Hiermee is de behandeling van discriminatiezaken in handen van specialisten. De speciaal aanklager beoordeelt binnengekomen signalen en meldingen, doet vooronderzoek en bereidt de tuchtzaken over discriminatie voor. Tevens ziet de speciaal aanklager toe op de uitvoering van straffen en maatregelen wegens discriminatie.

Deze functie blijkt meerwaarde te hebben en wordt in de reguliere KNVB-formatie opgenomen als het na OVIVI 2 nog nodig blijkt te zijn. De speciaal aanklagers worden ook betrokken bij het opstellen van de normstelling.

3.5 SPREEKKOREN AANPAK

Het moet volkomen helder zijn dat discriminerende spreekkoren zoals homofobe, antisemitische en racistische uitingen, niet acceptabel zijn. Daarbij gaat het niet alleen om ontoelaatbaar gedrag (dat sowieso bij wet verboden is), maar ook om onwenselijk gedrag. We zetten een proces ingang om die norm te stellen. Een voorbeeld hiervan is het inzetten van waarnemers die meldingen en signalen in alle wedstrijden volgen en rubriceren, en op basis van een doorlopend gemonitord overzicht de norm opstellen, beleid maken en interventies overwegen. Het Supporterscollectief, onderdeel van het VVI-netwerk, wordt betrokken bij het opstellen van de norm. Dit gebeurt in relatie tot mogelijkheden vanuit het strafrecht en tuchtrecht (Richtlijn verbaal geweld). Het opstellen en hanteren van de norm is ook relevant voor online discriminatie/racisme.[17]

BVO's worden gestimuleerd om hierover met hun achterban in gesprek te gaan. Vooruitlopend hierop wordt vanaf seizoen 2023/2024 in de voetbalstadions ingegrepen als bezoekers in spreekkoren het woord homo als scheldwoord gebruiken voor bijvoorbeeld een speler of scheidsrechter.

BVO's die nog geen protocol voor de aanpak van spreekkoren hebben, stellen dit vóór 1 januari 2024 op. De KNVB kan daarbij ondersteunen. Dit gaat in drie fases: normeren, kennis, bewustwording. Bij dit proces worden een procesbegeleider, verschillende experts en ervaringsdeskundigen zoals de Anne Frank Stichting betrokken.

[17] Toelichting: er is een verschil tussen strafbaar en niet-wenselijk. In het laatste geval kom je op een punt dat we in een stadion termen moeten verbieden die in andere delen van de samenleving gangbaar zijn. Dat is lastig en gebeurt nu niet. Maar niets doen is geen optie, dus kunnen we werken aan bewustwording: bijdragen aan de maatschappelijke discussie en normstelling. In elk geval clubs stimuleren om hierover in gesprek te gaan met hun achterban. Zie Tottenham dat hun supporters vraagt niet langer Yids te gebruiken als geuzennaam. Bij strafbare zaken wordt gesanctioneerd.

Er zijn verschillende manieren om afstand te nemen van kwetsende spreekkoren in het voetbal. BVO's hebben hierin een zekere vrijheid. Naast het bestraffen van daders is dat bijvoorbeeld deelname aan educatieve projecten rond discriminerende uitingen, zoals:

- *Het Spreekkorenproject van de club voor supporters die kwetsende leuzen roepen. De Anne Frank Stichting ondersteunt clubs bij het ontwerpen en opzetten hiervan. Het Spreekkorenproject maakt supporters bewust van het effect van discriminerende uitingen op de voetbaltribune.*[18]

- *De educatieve aanpak van de Anne Frank Stichting, ontwikkeld op basis van de eerdere succesvolle aanpakken van antisemitische spreekkoren bij Feyenoord en FC Utrecht.*

- *Project van FC Den Bosch in samenwerking met het Nationaal Monument Kamp Vught en Radar Den Bosch waarin de spreekkorenaanpak aan de lokale situatie wordt aangepast met expliciete aandacht voor racistische spreekkoren.*

[18] Binnen dit project zijn er twee routes:
[1] De meest gebruikte route betreft supporters die zich misdragen hebben in het stadion en daarom een stadionverbod van KNVB en club hebben gekregen. Die kunnen een vermindering van dat stadionverbod krijgen als ze een fors aantal uren taken binnen de club verrichten. Daar kan de spreekkorenaanpak onderdeel van zijn.
[2] Supporters die vanwege spreekkoren buiten het stadion zijn gearresteerd, kunnen van het OM een alternatieve sanctie aangeboden krijgen en op die basis deelnemen aan het spreekkorenproject. Als die deelname naar tevredenheid heeft plaatsgevonden, wordt daarna afgezien van verdere vervolging.

Verdere uitvoering en uitwerking van deze educatieve projecten staat op de agenda, met de focus op twee supportersgroepen: supporters die geïdentificeerd zijn als problematisch (bijvoorbeeld vanwege het aanheffen van discriminerende spreekkoren), en invloedrijke of sfeerbepalende supporters op de tribune. Zo wordt aangestuurd op een sterk preventief effect van deze workshops. Als andere BVO's interesse hebben, is er ruimte om hen te adviseren over deze aanpak.

Om ook homofobe spreekkoren aan te pakken, verkennen de Anne Frank Stichting en de John Blankenstein Foundation samen de mogelijkheden. Net als bij de eerdergenoemde aanpakken is de ontwikkeling hiervan afhankelijk van de vraag vanuit de clubs.

Bij de casusoverleggen van de veiligheidscoördinatoren c.q. PGA worden mogelijke strafmaatregelen onder de aandacht gebracht, waarbij ook de inzet van partners mogelijk is.

Actielijn 4.
SAMEN AAN DE SLAG

Met onze samenwerkingspartners houden we OVIVI hoog op de agenda. Daar waar nodig betrekken we derde partijen voor hun specifieke kennis of netwerk. Ook zullen we de samenwerking met de ECV en de CED verder intensiveren. De rol van partijen wordt hieronder kort toegelicht.

Actielijn 4.
SAMEN AAN DE SLAG

COMMISSIE MIJNALS

We gaan door met commissie Mijnals.[19] De KNVB heeft aan deze commissie een waardevol klankbord dat gevraagd en ongevraagd advies geeft. We zetten in op zo veel mogelijk SMART-formuleringen en maximale openbaarheid van de adviezen, voor zover de onafhankelijke commissie Mijnals daaraan wil bijdragen.

TEAM OVIVI

Team OVIVI bestaat uit diverse spelers en speelsters van betaald voetbalorganisaties (BVO's) en heeft als voornaamste doel om de behoeften van kwetsbare groepen binnen het voetballandschap te achterhalen en effectieve oplossingen aan te dragen ter verbetering van hun situatie. Het team zal meerdere keren per jaar bijeen komen en wisselt ideeën uit en strategische aanpakken worden besproken. Waar nodig wordt de Centrale Spelers Raad (CSR) voor BVO contractspelers geconsulteerd.

VVI NETWERK

Het VVI Netwerk bestaat uit het Centrum Informatie en Documentatie Israël (CIDI), de John Blankenstein Foundation (JBF), de Anne Frank Stichting (AFS) en het Supporterscollectief Nederland (SCN). Er wordt gekozen voor een aanpak waarbij hun kennis wordt gevraagd en ingezet bij specifieke vraagstukken rondom diversiteit en inclusie binnen het voetbal. Waar nodig kunnen ook andere representanten of expertiseorganisaties worden uitgenodigd om mee te denken.

SAMENWERKING KNVB, ECV EN CED

De KNVB ziet de leagues ECV en CED als eerste partners voor alle BVO's en stemt dan ook veelvuldig met deze belangenorganisaties af. Er zijn periodieke bijeenkomsten en men werkt aan een gezamenlijke operationele vertaling van de doelstellingen, activiteiten, rolverdeling en overlegstructuur tussen de KNVB, ECV en CED.

NOC*NSF EN ANDERE SPORTBONDEN

Discriminatie en racisme speelt breder in de sport. Samen met de KNVB ontwikkelt NOC*NSF een generieke aanpak voor sportbonden om discriminatie en racisme tegen te gaan, te beginnen met vijf sportbonden waar dit probleem, zoals blijkt uit onderzoek en de praktijk, het meest urgent is. Onder de naam "Onze club is van iedereen" (OCIVI) gaan ze hiermee aan de slag.

Kennis, ervaring, producten, programma's en de OVIVI werkwijze die binnen het voetbal worden opgebouwd zijn ter inspiratie, lering en gebruik beschikbaar voor andere sportbonden. Dit wordt door de KNVB gefaciliteerd voor het Kenniscentrum Sport en Bewegen en Sportkoepel NOC*NSF.

[19] https://commissiemijnals.nl/over-ons/

NATIONAAL COÖRDINATOR TEGEN DISCRIMINATIE EN RACISME (NCDR) EN NATIONAAL COÖRDINATOR ANTISEMITISMEBESTRIJDING (NCAB)

In 2021 zijn een Nationaal Coördinator Antisemitismebestrijding (NCAB) en een Nationaal Coördinator tegen Discriminatie en Racisme (NCDR) aangesteld. De NCAB heeft in 2022 een werkplan[20] ontwikkelt om antisemitisme gestructureerd te bestrijden en de NCDR heeft in 2022 het Nationaal Programma tegen Discriminatie en Racisme[21] gepubliceerd. Bij beide sluiten we aan door kennis en ervaring met elkaar te delen en waar nodig het gesprek met elkaar aan te gaan voor de verdere uitrol en aanpak van discriminatie, racisme homofobie en antisemitisme.

PROGRAMMAMANAGER

Als externe aanjager is de programmamanager van OVIVI steeds zichtbaarder geworden. We gaan door op die ingeslagen weg. De programmamanager is cruciaal in de verbinding tussen het voormalige en het nieuwe OVIVI-programma, en ook als belangrijke brug tussen de KNVB, ministeries en overige stakeholders. Als ‘kwartiermaker’ brengt de programmamanager verschillende partijen, personen en potentiële partners bij elkaar, stimuleert nieuwe ideeën en bewaakt de voortgang van het hele programma. De programmamanager bewaakt ook de integrale benadering, en de samenhang en afstemming tussen van de actielijnen van OVIVI.

[20] https://www.ncab.nl/documenten/publicaties/2022/19/9/werkplan-antisemitismebestrijding-2022_2025
[21] https://np2022.bureauncdr.nl/

5.

GEBORGDE EN BLIJVENDE MAATREGELEN / RANDVOORWAARDEN

In de afgelopen jaren heeft OVIVI een mooie start gemaakt. Maatregelen zijn in gang gezet en deels al afgerond. Borging daarvan is een randvoorwaarde voor de verdere aanpak van discriminatie. Daarom tot slot een overzicht met de maatregelen die geborgd zijn (of worden) in bestaand beleid en hier niet verder worden uitgewerkt.

VOORKOMEN

- *De scholing van officials wordt verder geborgd in het beleid van de KNVB.*
- *De officials en medewerkers blijven actief betrokken op en rondom het veld en moeten scherp blijven in het herkennen van discriminatie, uitsluiting en uitdragen van de norm.*
- *Reguliere casuïstiekbijeenkomsten op het gebied van discriminatie, onder begeleiding van experts, gaan bijdragen aan de ervaring, kennisdeling en beter begrijpen en beoordelen van lastige situaties.*

SIGNALEREN

- *De rapportagetool voor scheidsrechters is uitgebreid met een discriminatiebepaling waardoor scheidsrechters beter kunnen rapporteren. De uitbreiding van de tool is geborgd in het beleid van de KNVB. De rapportages van de scheidsrechters betaald voetbal worden in het keteninformatiesysteem gezet (KVV). Dit systeem wordt door de ketenpartners in het voetbal gebruikt om wedstrijdgerelateerde informatie te registreren en uit te wisselen.*
- *Het gebruik van vertrouwenscontactpersonen wordt blijvend gestimuleerd, zowel via het Centrum Veilige Sport Nederland, NOC*NSF als via de BVO's.*

SANCTIONEREN

- *In OVIVI 1 is ruimte gecreëerd voor een hogere strafeis door het OM bij beledigingen met een discriminerend karakter. Nieuwe inzet onder OVIVI 2 is niet nodig.*
- *Het Handboek competitiezaken betaald voetbal en de Richtlijn termijn stadionverbod zijn aangepast en worden geborgd in het KNVB-beleid.*
- *Zie de bijlage voor een kort overzicht van verplichte instrumenten (licentie-eisen, standaard voorwaarden, richtlijn en strafmaat BVO's) die bijdragen aan het voorkomen en sanctioneren van discriminatie in het betaald voetbal.*

MONITORING EN EVALUATIE

Racisme en discriminatie zijn niet in één dag opgelost. De aanpak hiervan vraagt om een lange adem. Gekoppeld aan onze aanpak zullen we OVIVI ook blijven monitoren en evalueren. Na de volgende drie jaar kunnen we dan zien waar we staan en besluiten op welke wijze we verder gaan met onze aanpak.

Bijlage
VERPLICHTE INSTRUMENTEN BVO'S

LICENTIE-EISEN KNVB[22]
Om in Nederland betaald voetbal te mogen spelen moeten betaald voetbalorganisaties (BVO's) voldoen aan de licentie-eisen van de KNVB. Een van de licentie-eisen is het hebben van een schriftelijk antidiscriminatie en antiracisme beleid en het toepassen van dit beleid in de organisatie. De BVO's rapporteren aan een onafhankelijke certificeringsinstantie (KIWA). KIWA toetst aan de hand van de licentie-criteria of clubs hier wel/niet aan voldoen. Voldoen ze niet, krijgen ze mogelijkheid om hier wel aan te voldoen. De Licentiecommissie betaald voetbal houdt hier toezicht op, onder meer met haar sanctiemogelijkheden (waarschuwing, opleggen plan van aanpak tot uiteindelijk intrekken van licentie).

STANDAARDVOORWAARDEN KNVB[23]
Ingevolge de Standaardvoorwaarden van de KNVB is het verboden spandoeken of andere voorwerpen met discriminerende of provocerende teksten, afbeeldingen of vormen in het stadion mee te nemen. Als er toch een verboden spandoek hangt dan grijpt de veiligheidsorganisatie (al dan niet in overleg met de politie) van een club in, wordt het spandoek weggehaald en gekeken of achterhaald kan worden wie deze opgehangen heeft.

Zijn makers/eigenaren van het spandoek bekend dan zullen deze achterhaald worden en wordt indien mogelijk aangifte gedaan via de politie.

RICHTLIJN BESTRIJDING VERBAAL GEWELD[24]
Naast de licentie-eis is in het 'Handboek Competitiezaken Betaald voetbal' een protocol rondom kwetsende spreekkoren opgenomen, de Richtlijn bestrijding verbaal geweld. Hierin staat dat BVO's en supportersverenigingen primair verantwoordelijk zijn voor het gedrag van hun supportersaanhang c.q. leden en dat zij samen verantwoordelijk zijn voor het opnemen van duidelijke tolerantiegrenzen ten aanzien van ongewenste spreekkoren en verbaal geweld in onder meer het huisreglement van de BVO's.

Daarnaast ondernemen zij al het mogelijke om ongewenste spreekkoren en verbaal geweld tegen te gaan, zowel preventief, beheersmatig als repressief. Dit betekent in elk geval dat aanstichters en deelnemers worden aangesproken op hun gedrag.

Bij signalering van discriminatoire, racistische en/of antisemitische spreekkoren zal door de thuisspelende BVO direct actie worden ondernomen en treedt de Richtlijn in werking (omroepen, tijdelijk stilleggen, stewards spreken publiek aan, overleg scheidsrechter en BVO met lokale driehoek en definitief stilleggen behoren tot de mogelijkheden). Ook wanneer de arbitrage constateert dat er sprake is van discriminatoire, racistische, antisemitische of andere kwetsende spreekkoren, dan kan de scheidsrechter - bij wijze van ultimum remedium - zelfstandig de wedstrijd stilleggen (op basis van artikel 5 van de Spelregels veldvoetbal).

[22] Licentiesysteem betaald voetbal | KNVB
[23] Koninklijke Nederlandse Voetbalband (knvb.nl)
[24] https://www.knvb.nl/themas/reglementen-en-besluiten/reglementen-en-besluiten

Een onafhankelijk aanklager toetst bij incidenten of clubs voldoende hebben gedaan om kwetsende spreekkoren te bestrijden. Eventuele straffen voor clubs variëren van (voorwaardelijke) boetes, het spelen van wedstrijden zonder (uit)publiek tot het in mindering brengen van punten. Aanstichters van en/of deelnemers aan ongewenste spreekkoren worden opgespoord en vervolgens gecorrigeerd via de ketenbenadering: BVO, KNVB, politie en justitie.

Straffen voor individuen (stadionverboden) worden opgelegd door de KNVB aan de hand van meldingen van clubs en het OM.

STRAFMAAT

Onderstaande info ziet op de strafmaat die wordt gehanteerd in betaald voetbal. Dit betreft een interne richtlijn van de KNVB opgesteld voor betaald voetbalorganisaties waarvan de supporters discrimineren. De straffen die hier zijn opgenomen zijn gericht op de BVO's.

FEIT	STRAF BIJ THUISSPELENDE BVO	STRAF BIJ UITSPELENDE BVO
DISCRIMINATIE/ RACISME		
1E KEER BINNEN 2 JAAR	€ 20.000,= (eredivisie) € 10.000,= (1e divisie) + 1 thuiswedstrijd zonder (indien mogelijk het verantwoordelijke deel van het) publiek	€ 20.000,= (eredivisie) € 10.000,= (1e divisie) + 1 uitwedstrijd zonder publiek
2E KEER BINNEN 2 JAAR (1E RECIDIVE)	minimaal 2 thuiswedstrijden zonder (indien mogelijk het verantwoordelijke deel van het) publiek + eventueel een aanvullende sanctie - punten in mindering - plan van aanpak	minimaal 2 uitwedstrijden zonder publiek + eventueel een aanvullende sanctie - punten in mindering - plan van aanpak

AFHANKELIJK VAN DE AARD EN/OF ERNST VAN DE DISCRIMINATIE/HET RACISME KAN EEN HOGERE STRAF WORDEN OPGELEGD DAN AANGEGEVEN IN DE BOVENSTAANDE RICHTLIJN

VERVOLG OVIVI

Ondanks alle gestelde voorwaarden komen racisme en discriminatie in en rondom het betaald voetbal nog steeds voor. Daarom is een specifieke inzet voor langere termijn noodzakelijk.

Rijksoverheid

ONS VOETBAL VAN IEDEREEN

KNVB